

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

NGUYỄN THỊ KIM LIÊN

**PHƯƠNG PHÁP THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC
THỰC HIỆN CÁC DỰ ÁN TRONG DẠY HỌC
ĐỊA LÍ 12 – TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

HÀ NỘI, 2014

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

NGUYỄN THỊ KIM LIÊN

**PHƯƠNG PHÁP THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC
THỰC HIỆN CÁC DỰ ÁN TRONG DẠY HỌC
ĐỊA LÍ 12 – TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

Chuyên ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Địa lý

Mã số: 62.14.01.11

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS.TS. ĐẶNG VĂN ĐỨC**
- 2. PGS.TS. NGUYỄN ĐỨC VŨ**

HÀ NỘI, 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Tác giả

Nguyễn Thị Kim Liên

LỜI CẢM ƠN

Hoàn thành công trình nghiên cứu này, chúng tôi đã nhận được sự giúp đỡ to lớn và quý báu của các tập thể và cá nhân.

Trước hết chúng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các Thầy hướng dẫn khoa học **PGS. TS. Đặng Văn Đức** và **PGS.TS. Nguyễn Đức Vũ** về sự giúp đỡ tận tâm và tạo mọi điều kiện để chúng tôi có thể hoàn thành luận án.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn tập thể các Thầy Cô trong khoa Địa lí, phòng Sau đại học trường Đại học sư phạm Hà Nội đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ chúng tôi nghiên cứu, học tập và hoàn thành luận án.

Chúng tôi xin chân thành tri ân Ban Giám hiệu, Ban Chủ nhiệm và tập thể cán bộ khoa Địa lí, trường Đại học sư phạm thành phố Hồ Chí Minh đã động viên, khích lệ và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho chúng tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo Địa lí ở các tỉnh, thành như: TP Hồ Chí Minh, Cần Thơ, Gia Lai, Bình Dương, Bà Rịa – Vũng Tàu, Lâm Đồng, Sóc Trăng và các học sinh các trường thực nghiệm đã tham gia trả lời các phiếu hỏi ý kiến giúp chúng tôi có cơ sở thực tiễn để nghiên cứu và thực hiện luận án này.

Xin chân thành cảm ơn các Ban Giám hiệu cùng các thầy cô giáo Địa lí của các trường thực nghiệm đã tạo điều kiện thuận lợi và hợp tác cùng chúng tôi trong suốt quá trình thực nghiệm đề tài. Đó là các trường: THPT Trần Đại Nghĩa, Nguyễn Chí Thanh, Tân Bình – TP. Hồ Chí Minh, THPT Long Thành – Long Thành - Đồng Nai, THPT Lương Thế Vinh – Tân Biên – Tây Ninh, THPT Phù Cát 2 – Phù Cát – Bình Định.

Cuối cùng, xin cảm ơn gia đình, quý bằng hữu và đồng nghiệp đã quan tâm, chia sẻ, động viên chúng tôi trong suốt quá trình thực hiện luận án.

Hà Nội, tháng 5, năm 2014

Tác giả

Nguyễn Thị Kim Liên

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	
Lời cảm ơn	
Mục lục	
Danh mục các chữ viết tắt	
Danh mục các bảng	
Danh mục các hình	
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	2
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
4. Phạm vi nghiên cứu	3
6. Tổng quan vấn đề nghiên cứu	3
7. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	10
8. Những đóng góp của luận án	15
9. Cấu trúc của luận án	15
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA PHƯƠNG PHÁP THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC THỰC HIỆN CÁC DỰ ÁN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12 THPT	16
1.1. Hệ thống phương pháp và hình thức tổ chức dạy học địa lí ở trường phổ thông.....	16
1.1.1. Hệ thống phương pháp dạy học Địa lí.....	16
1.1.2. Hình thức tổ chức dạy học Địa lí.....	16
1.2 Khái quát về dạy học dự án.....	17
1.2.1. Khái niệm dạy học dự án	17
1.2.2. Đặc điểm dạy học dự án.....	20
1.2.3. Cơ sở triết học của dạy học dự án	22
1.2.4. Phân loại dự án học tập	24

1.2.5. Các giai đoạn của dạy học dự án.....	26
1.2.6. Cấu trúc của dạy học dự án.....	27
1.2.7. Yêu cầu đối với thiết kế đề cương một dự án học tập.....	28
1.2.8. Ưu điểm, hạn chế của dạy học dự án.....	30
1.2.9. Khả năng vận dụng dạy học dự án ở Việt Nam.....	33
1.3. Đặc điểm tâm sinh lí học sinh trung học phổ thông.....	35
1.3.1. Đặc điểm tâm sinh lí học sinh trung học phổ thông.....	35
1.3.2. Tương quan giữa tâm sinh lí lứa tuổi học sinh THPT và dạy học theo dự án.....	37
1.4. Đặc điểm chương trình, nội dung Địa lí 12.....	39
1.4.1. Khái quát chương trình Địa lí 12.....	39
1.4.2. Cấu trúc và nội dung chương trình Địa lí 12.....	40
1.4.3. Khả năng ứng dụng dạy học dự án qua chương trình Địa lí 12.....	41
1.5. Thực trạng vận dụng dạy học dự án trong dạy học Địa lí 12 THPT.....	43
1.5.1. Phương thức tiến hành khảo sát.....	43
1.5.2. Kết quả điều tra khảo sát.....	44
TIỂU KẾT CHƯƠNG I.....	50
CHƯƠNG 2. THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC THỰC HIỆN CÁC DỰ ÁN TRONG	
 DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12 - TRUNG HỌC PHỔ THÔNG.....	51
2.1. Xác lập hệ thống chủ đề dự án trong chương trình Địa lí 12.....	51
2.2. Nguyên tắc thiết kế và thực hiện các dự án trong dạy học Địa lí 12 THPT.....	55
2.2.1. Đảm bảo phù hợp với nhu cầu của HS và do chính HS thực hiện.....	55
2.2.2. Đảm bảo nội dung chương trình, SGK môn Địa lí 12 và mối quan hệ liên môn.....	56
2.2.3. Đảm bảo gắn kết chặt chẽ với thực tiễn địa phương và linh hoạt theo điều kiện của từng trường.....	57
2.2.4. Đảm bảo thể hiện giá trị sống và kỹ năng sống.....	58
2.3. Phương pháp thiết kế các dự án Địa lí 12.....	58
2.3.1. Phương pháp thiết kế các thành phần cơ bản của dự án Địa lí 12.....	58
2.3.2. Thiết kế một số dự án Địa lí 12.....	92
2.4. Tổ chức thực hiện các dự án Địa lí 12.....	97

2.4.1. Qui trình tổ chức:.....	97
2.4.2. Ví dụ minh họa	106
TIỂU KẾT CHƯƠNG 2	113
CHƯƠNG 3 . THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	115
3.1. Mục đích, nguyên tắc, phương pháp thực nghiệm	115
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	115
3.1.2. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	115
3.1.3. Phương pháp thực nghiệm	117
3.2. Quy trình thực nghiệm.....	118
3.2.1. Chuẩn bị thực nghiệm.....	118
3.2.2. Tổ chức thực nghiệm	119
3.2.3. Nhận xét chung về kết quả thực nghiệm.....	141
TIỂU KẾT CHƯƠNG 3	143
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	144
CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ	148
TÀI LIỆU THAM KHẢO	149

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Bộ GD&ĐT	Bộ Giáo dục và Đào tạo
CNTT	Công nghệ thông tin
CSVC	Cơ sở vật chất
CHBH	Câu hỏi bài học
CHĐH	Câu hỏi định hướng
CHKQ	Câu hỏi khái quát
CHND	Câu hỏi nội dung
DHDA	Dạy học dự án/Dạy học theo dự án/Dạy học dựa trên dự án
DHNTB	Duyên hải Nam Trung Bộ
ĐHSP	Đại học Sư phạm
ĐHSP TP HCM	Đại học Sư phạm thành phố Hồ Chí Minh
ĐNB	Đông Nam Bộ
GDPTBV	Giáo dục vì sự phát triển bền vững
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
HV	Học viên
ITE	Chương trình dạy học Intel – Khóa học cơ bản/Intel Teach Essentials
ITGS	Chương trình dạy học Intel – Khóa học khởi đầu/Intel Teach Getting Started
ITTF	Chương trình dạy học cho tương lai của Intel/Intel Teach to the Future
KHBD/UP	Kế hoạch bài dạy/Unit Plan

KTĐG	Kiểm tra đánh giá
MC	Master of Ceremonies: Người dẫn chương trình
MT	Môi trường
NCS	Nghiên cứu sinh
PBA	Đạy học tiếp cận dự án/Project Based Approaching
PBL	Đạy học theo dự án/Project Based Learning
PP	Phương pháp
PPDH	Phương pháp dạy học
SGK	Sách giáo khoa
SGV	Sách giáo viên
SV	Sinh viên
TĐ	Trái Đất
TG	Thế giới
THCS	Trung học Cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TP HCM	Thành phố Hồ Chí Minh
TTSP	Thực tập sư phạm
XH	Xã hội

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Vai trò của giáo viên và học sinh trong dạy học dự án	27
Bảng 1.2.	Bảng so sánh 2 Mẫu kế hoạch bài dạy	29
Bảng 1.3.	Cấu trúc chương trình Địa lí 12	40
Bảng 2.1.	Hệ thống Chủ đề dự án Địa lí 12.....	51
Bảng 2.2.	Hệ thống sản phẩm phổ biến và các tính năng chủ yếu	65
Bảng 2.3.	Tính năng cơ bản của đánh giá thành phần và tổng thể	79
Bảng 2.4.	Bộ công cụ đánh giá cho các dự án học tập Địa lí 12	81
Bảng 2.5.	Cách tính điểm cho học sinh trong dự án thông qua một số đánh giá ..	82
Bảng 2.6.	Cách thức hỗ trợ HS nhằm đảm bảo dạy học phân hóa	83
Bảng 2.7.	Phân loại nhóm học tập trong dạy học	85
Bảng 2.8.	Tiến trình thực hiện dự án.....	89
Bảng 2.9.	Tiến trình thực hiện mô hình dự án bài học.....	94
Bảng 2.10.	Tiến trình thực hiện mô hình dự án tích hợp	95
Bảng 2.11.	Tiến trình thực hiện mô hình dự án kết hợp	96